

Vibrace skleníkových molekul

Aneta Malá

F4110

2013

Osnova

- Vibrace molekul
- Dělení kmitů
- Postup
- Skleníkové molekuly
- Oxid uhličitý
- Oxid dusný
- Voda
- Methan
- Ozon
- Shrnutí
- Použité zdroje

Vibrace molekul

- Atomy v molekule konající periodický pohyb zatímco molekula jako celek koná konstantní translační či rotační pohyb.
- Vnitřní pohyby molekuly kolem rovnovážných poloh, **těžiště molekul stojí.**
- Malé kmity – vibrace
- Všechny atomy kmitají se stejnou frekvencí, konají **harmonické kmity** – normální vibrační módy molekuly
- Vibrace:
  - $3n - 6$ stupňů volnosti**
(-6= -3 rotace -3 translace)
  - $3n - 5$ (pro lineární molekuly)**
- Frekvence tohoto periodického pohybu se označuje jako vibrační frekvence

Dělení kmitů

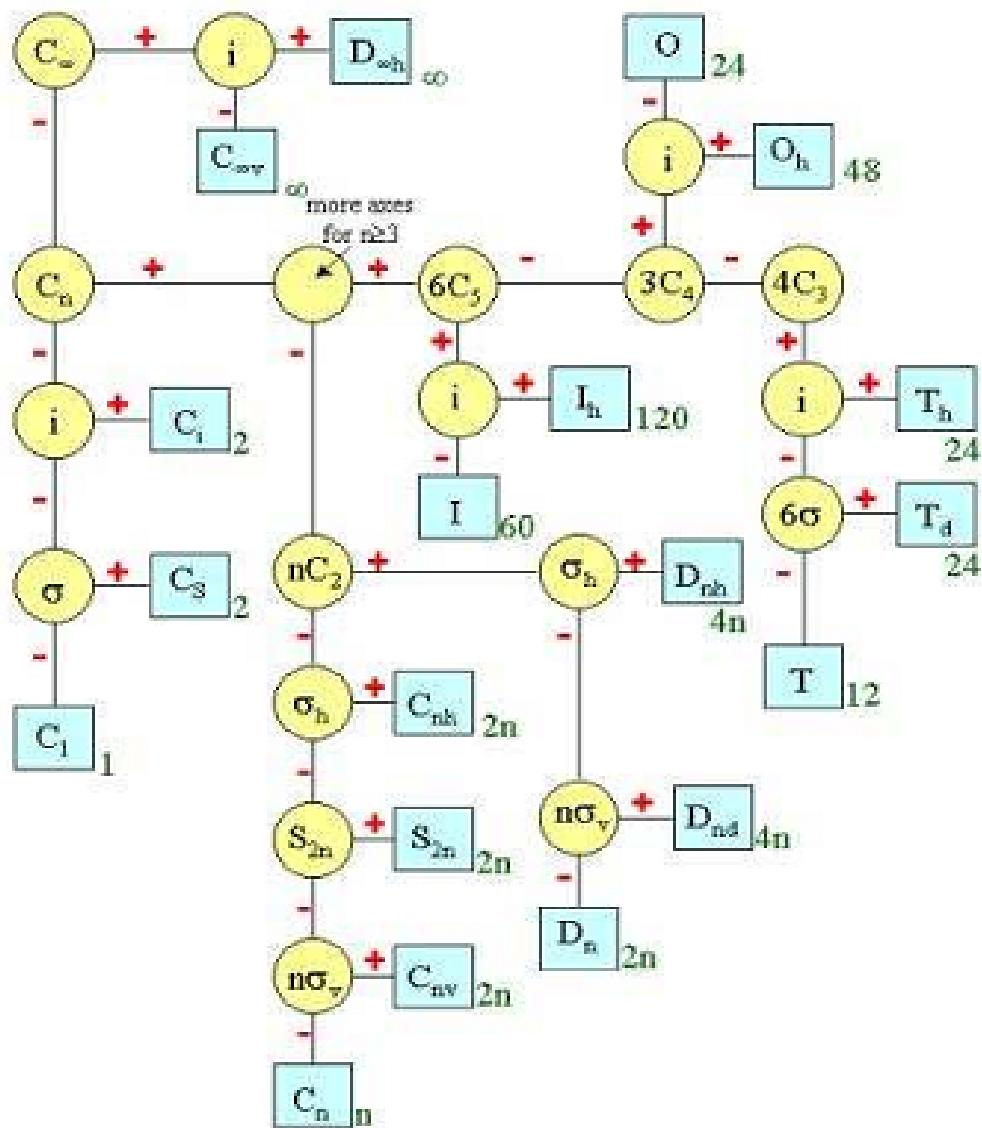
- Délky vazeb se nemění, pouze jejich úhly:
  - bending** – změna úhlu mezi dvěma vazbami,
  - rocking** – změna úhlu mezi skupinou atomů
  - wagging** – změna v úhlu v rovině skupiny atomů,
  - twisting** – změna úhlu rovin dvou skupin atomů,
  - torsion modes** (nízké frekvence)
- Mění se délky vazeb:
  - **stretching modes** (vysoké frekvence)

Dělení normálních kmitů na **podélné** a **příčné**

Postup

- Zjednodušená představa: atomy-kuličky, vazby-pružiny: $3N$ homogenních rovnic pro $3N$ neznámých (řešení zahrnuje i rotace a translace, pro ně je vibrace rovna nule)
  - Určení frekvence vibračních módů
  - Poměr výchylek jednotlivých atomů pro danou vibraci
  - Přímý výpočet pro malé molekuly
- Grupy symetrie:
  - Molekuly lze rozdělit do skupin dle jejich symetrie a následně určit normální módy (využití tabulky charakterů reprezentace grupy symetrie)

Symetrie 3D molekul

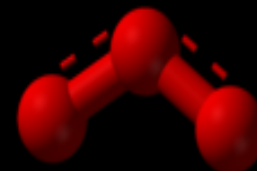
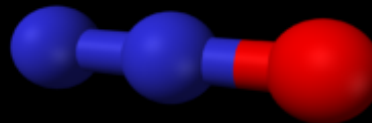
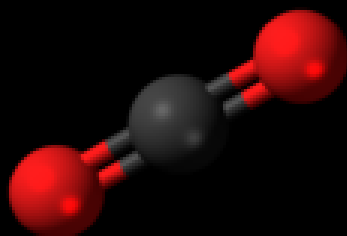
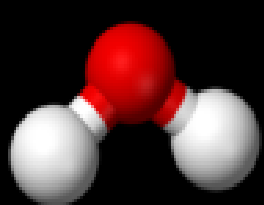

Skleníkové molekuly

Absorbují a vyzařují v infračerveném pásmu.
Jsou původci skleníkového efektu.

Přirozené:

voda, oxid uhličitý, metan, oxid dusný, ozon

planární	lineární	čtyřstěn	lineární	planární
AB2	AB2	AB4	A2B	A3

Uměle vytvořené:

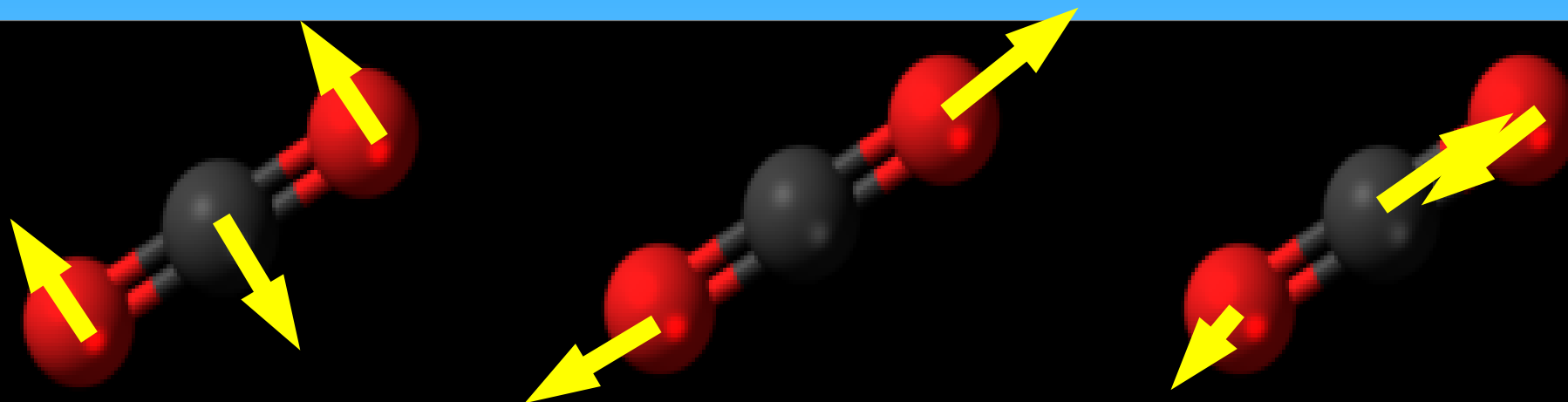
oxid uhličitý, metan, ozon, oxid dusný, částečně a zcela fluorované uhlovodíky, fluorid sírový, tvrdé a měkké freony, halony, ...

Oxid uhličitý

v1
667 cm⁻¹

v2
1388 cm⁻¹

v3
2349 cm⁻¹

- 4 vibrační módy = 2 v1 + v2 + v3
- 2 IR aktivní
- Má symetrii válce
- Grupa symetrie: D[∞]h

Oxid dusný

v1

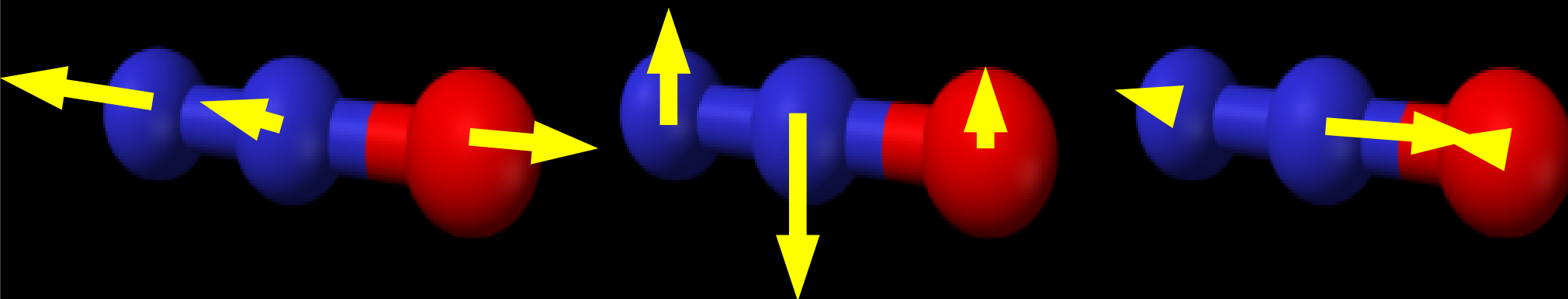
1298,3 cm⁻¹

v2

596,3 cm⁻¹

v3

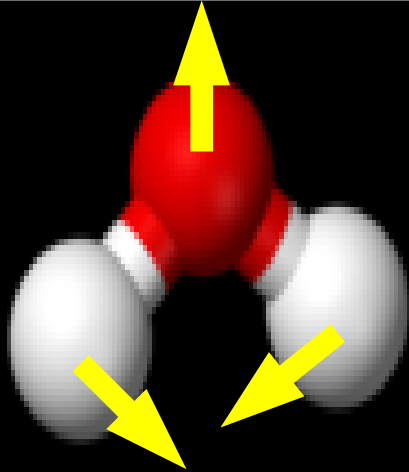
2282,2 cm⁻¹

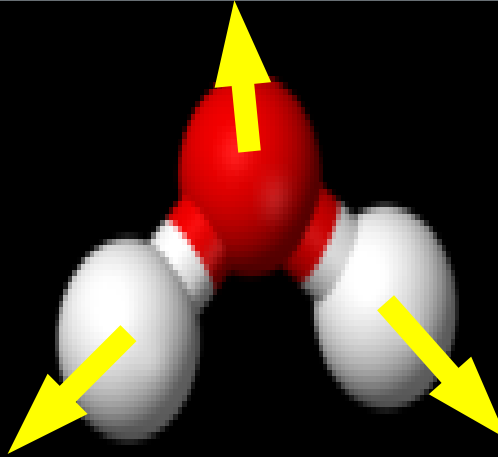
- 4 vibrační módy (všechny IR aktivní)
- $v_1+2v_2+v_3$
- Podobný CO₂, ale má menší symetrii
- Grupa symetrie: $D_{\infty v}$

Voda

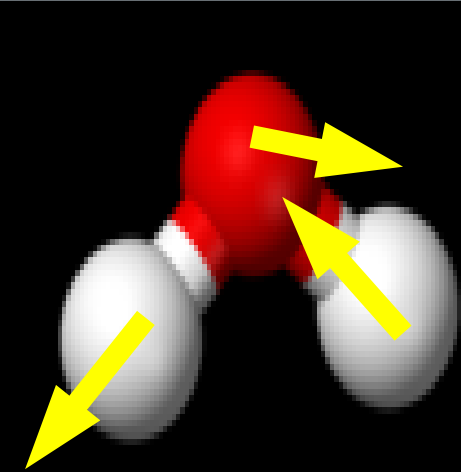
1711,15 cm⁻¹

3730,03 cm⁻¹

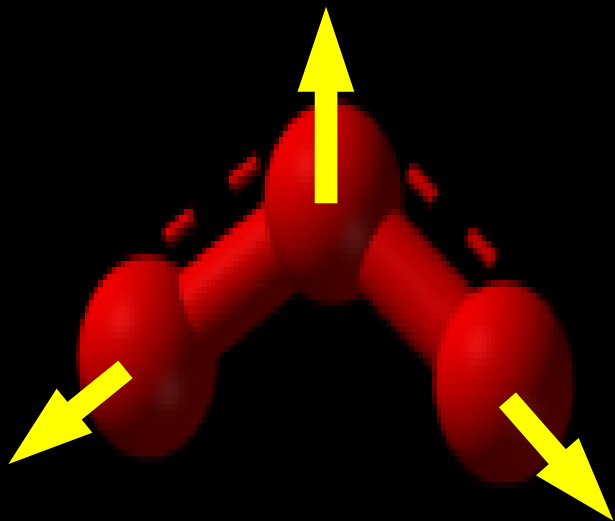
3851,06 cm⁻¹

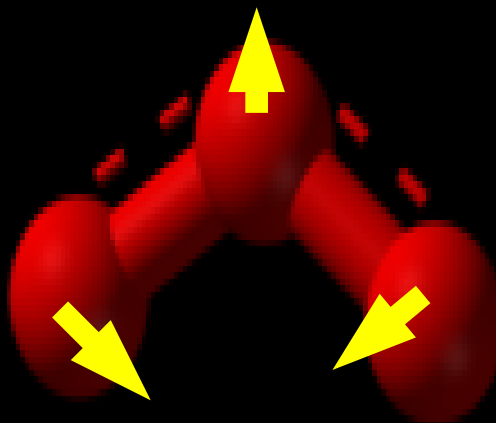
- 3 vibrační módy
- Rovinná molekula
- Grupa symetrie: C_{2v}

Ozon

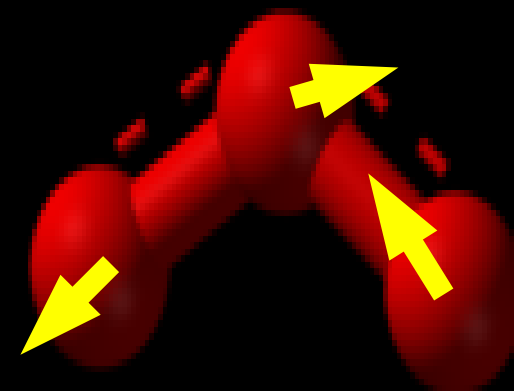
1209,71 cm^{-1}

856,78 cm^{-1}

855,78 cm^{-1}

- 3 vibrační módy
- Rovinná molekula
- Podobné jako molekula vody

Methan

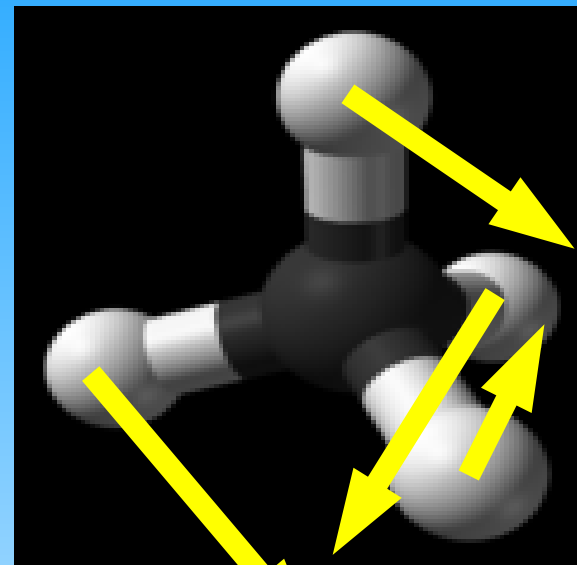
$$V1 = 1376 \text{ cm}^{-1}$$

$$V2 = 1598 \text{ cm}^{-1}$$

$$V3 = 3054 \text{ cm}^{-1}$$

$$V4 = 3167 \text{ cm}^{-1}$$

- Nejjednodušší uhlíkovodík
- Čtyřstěnná molekula
- Grupa symetrie: T_d
- 9 módů, pouze některé IR aktivní (tam, kde se hýbe vodík i uhlík – $v1$, $v4$)
- $3v1 + 2v2 + v3 + 3v4$

1598 cm^{-1}

Shrnutí

- Skleníkové molekuly přírodního původu jsou poměrně malé molekuly.
- IR aktivní jsou módy, kde se hýbou vůči sobě různé atomy (např. C-H u methanu).

Použité zdroje

- Materiály k přednášce F4110 Kvantová fyzika atomárních soustav 2013
- <http://en.wikipedia.org/>
- <http://www.chemtube3d.com/>
- http://artemis.osu.cz/mmfyz/am/am_6_5_1.htm
- http://www2.ess.ucla.edu/~schauble/molecular_vibrations.htm
- José Zúñiga, Adolfo Bastida, Alberto Requena, Theoretical calculations of vibrational frequencies and rotational constants of the N₂O isotopomers, Journal of Molecular Spectroscopy, Volume 217, Issue 1, January 2003, Pages 43-58, ISSN 0022-2852, 10.1016/S0022-2852(02)00014-0.
(<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0022285202000140>)
- KREJČÍKOVÁ, Magdaléna. N-metylacetamid, vzorová molekula pro modelování vibrací aminokyselin [online]. [cit. 2013-06-12]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Dušan Hemzal. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/380131/prif_b/>

Děkuji za pozornost.